

MÖRSZKA KRAJINA

Vérsztveni, politični i
kulturni tjednik.

MURAVIDÉK

Gazdasági, politikai és
kulturális hetilap.

Lét. IV. Évf.

Márkisevei, 1925. január 7.

Broj 1. Szám.

Vrêmen prihája

gda mo sje pa mogli odločavati, premislavati sto. stera, stéri i gde sje nam bôde pôtom politike pomagalo tam gde nam je potrebno i v tisztoj meri kak szmo specielno mi prêkmurci potrebni.

Volitvi sje približavajo. V stero szmero sje pa naj nagiblemo mi prêkmurci, escse dnesz szi szvetloga kêpa osznovati nemremo. Nemremo pa zato, ár — kak je 'ze zgorâ povêdano — szmo mi Prekmurci *specielne pokrajine prebivalci*, kak edno pêtokolô pôleg stíraj potrebni. Mi szamo za dűznoszti szpunyavanya znamo — povecsini —, od nam idôcsi pravíc malo známo. Pritom — szezna — da je nas sztális tém te'zkési szi právi kèp sztvoriti od poti, ki jo naj nevzememo. Bi radi szebi pomogli, bi radi drűge do môcsi szpravili, tiszte, ki bi szi za dűznoszt nam pomocsti vzéli, bi pokazali radi, ka tűdi i mi szmo verni v nász vervajôcsim, dali sje nam vu te'zkom sztáni pomága.

Te'zko sje nam odlôcsiti, osobito nam, gda sztojimo brez vszake tűdi versztveno sztanovszke organizacije. Csi bi meli koncsi 'ze odsztojécsio kmétsko drűstvo, zadrugo (egyésület, szövetkezet) ki bi vlo'zene prosnye pôtom edne ali drűge partáje ali vláde vugodno dobila resene, bi 'ze znali, ka nam je tá ali tiszta pomagala. Ár pa táksi nemamo, szezna da idemo na szlêpo, po dopadnénýe demagogov (hujszkarov) v ednom ali v drűgom táli, idemo po oszob prebéranyé. Kak edno szvoj britki kmétski sztanzanicsávamo szamí, szvoje vrszte lűdi 'ze z nevoscseoszti nepostűjemo, i csi 'ze szamo belice kűpűje steri páver, sje za pávra neracsúna vecs, drűzi z trűgôvci, csi je pa malo zmô'znési 'ze nê z-pávrom nego z goszpôdom ide edno pôt. Tű szo falinge.

Poti nase ido prevecs narázno, kak do kmeti potrebno ga cila te'zko pridemo. Doszêmao nász pela miszel z dávni vrêmenov, po návadaj indasnyi volítev. Ednoga mislenye je ka z opozicijov idti je lêpa ideja, ár sje ovárájo lêko vláde rázna dela nametávanye itd, pa sje kričsi lêko. Drűgi pa právijo vláde

kandidát je tam szenye etam môszt, tű ceszto podrűzaviti, tam za o'rožno pripomogao, ergo szmo bogse prisli vô csi szmo toga vo'ili. Zdaj pa tűdi nam te'zko tò preszôditi stera je vládna partája, ár edni právijo nasa je vecsina bila i bô, drűgi mi szmo bili na vládi i bômo ár je v nasi rokâ môcs, trétji pa ercséjo mi pa pomagamo vládo. Tak szi nazádnye szam szebi nevervani.

Mi prekmurci szmo isztina escse sztároga virtusa lűdjé, pôleg nam idôcsi pravíc sje pa

moremo 'ze ednok potisati i pripoznati, ka z grobijansztvom ne doszégne mo tiszto, kak z-pôznosztjov. Moremo znati ka gde je môcs tam sje dobí vsze tiszto ka nam prevecs potrebno. Csi do vidli naso dobro volô pride i nyuva, pride nájem za zájem.

Vrêmen sje približava, ali do tisztigamao je escse zadoszta cajta szi premislavati tak, kak de za nász dobro. Proti traji pa bôszí ne brszajmo. Prema'o nász je prekmurcov prerazmimo nas sztális i takse naj bôde nase esinênye.

POPRAVEK.

„Lôtmerski bankett.“

Pod tém iménom szmo v nasega lűszta 48. broji 1924. leta edno kritiko piszali od tiszto ga Lôtmerszkoga banketta, ki je prirejani bűo za podcaszstitev gôsztov pridôcsi z prvím vlakom nôvodprête zeleznice M. Sobota—Ormo'z. V tom artikulusi szmo kritizêrali nepravilno posztôpanye i fecktanye Lôtmerszkoga gerenta, rávno záto za-

gotoviti i popraviti moremo edno velko falingo. Náimre szmo od dr. Stajnika, kak od gerenta piszali nameszto ka bi mogli piszati od dr. Stoján kr. notárosa, kak od vezdasnyega 'zupana ki je vesino krivico i je z okróžnico dáre fechtao za placilo banketa tűdi v Prêkmurji.

Letartóztatták a Radics-párt vezéreit.

A minisztertanács — mint már jelentetük — még december 23-iki ülésén a belügyminiszter javaslatára elhatározta, hogy az államvédelmi törvény alapján jár el a Radics-párt ellen. A kormány határozatának végrehajtását hosszas várakozás előzte meg.

Csütörtökön éjjel végül Makszimovics Bózsó belügyminiszter közölte, hogy a december 23-iki minisztertanács határozatának végrehajtását még csütörtök éjszaka folyamán megkezdi. Ez az ugynevezett obznana, az előzmények részletes ismertetése után megállapítja, hogy a horvát köztársasági parasztpárt, mint kollektív egység, az államvédelmi törvény 1., 2., 4. és 5. szakaszába ütköző büncselekmények egész sorát követte el és ezért az állam egésze és a horvát nép érdekében a belügyminiszter javasolta a minisztertanácsnak, hogy azonnal oszlassák fel a horvát köztársasági parasztpártot; a jövőben ülták be a párt minden gyűlését, konferenciáját és egyéb működését, valamint minden publikációjának, könyvének és lapjának megjelenését; a legszigorubbán alkalmazzák a horvát köztársasági parasztpártra az államvédelmi törvény 18. szakaszának előírásait; azonnal koboztassék el a párt

irattára, levelezése és lapjai és sürgősen induljon meg a bünygyi eljárás a horvát köztársasági párt vezetősége ellen.

A politikai élet az obznana hatása alatt áll. Zagrebből még magán-értesülések sem jöttek. A kormány ugyanis a Zagreb—Beograd közti telefonvonalakat hivatalos beszélgetések céljára lefoglalta s egyetlen magánbeszélgetést sem engedtek Zagrebbal. A kormányhoz érkezett jelentésekből azonban annyit sikerült megtudni, hogy az obznana első következményeként letartóztatták a Radics-párt vezetőit, köztük, dr. Maček és Predavec alelnököket, dr. Kravcicset a párt főtitkárát s a két Kosutics testvért.

Zagrebből érkezett hírek szerint a Radics-párt helyiségeiben, valamint a pártvezérek lakásán házkutatást tartottak. A rendőrség sok levelet és iratot foglalt le. A rendőrség házkutatást tartott dr. Lorkovicsnál, a Zajednica elnökénél is, aki szintén tagja a horvát köztársasági föderációnak. Hír szerint Lorkovics lakásán megtalálták Alexander Todor eredeti levelét is, amelyet annakidején Radics Istvánhoz intézett.

Lengyelországi komunisták.

VARSO. A kommunisták karácsony óta különösen tevékenyek s eddigi taktikájukat megváltoztatva, szövetkeztek az ukrainai zendülőkkel, akik visszaözlönlöttek Lengyelországba. Főleg a Keleti-tenger partvidékén mozgolódnak, körülbelül 50 főnyi bandákra oszolva, amelyek géppuskákkal és kézigranátokkal vannak felszerelve támadásokat intéznek a lengyel nagybirtokosok ellen, a parasztnépet pedig földosztással kecsegtetik.

A lengyel kommunista-párt Varsoóban ezerszámra osztogatja fölhívásait amelyben erőszakkal fenyegetőzik arra az esetre, ha a párt vezérét és több letartóztatott agitátorát nem hocsájítják szabadon.

Je vsze mogôcse!?

V D. Lendavi kandidátszki namecztnik demokrátszke lűszte szporazumnoszt i zdűzenoszt prêkmurszko ga lűdsztva z etaksimi demagogicsnimi recsámi graja i dela mednyimi szpákov: »... mi szlovenci pametni bojdimo, ne podpérájmo vogrszki szôszedov, ár csi mo mi vôgre do zemlé pomogli, te nam szlovencom agr. reforma telko menyé vtála.« Vu tom té g. isztino má, ali znati bi mogao tò, ka szo té vôgri szamo vogrszke národnoszti, mednyimi pa needen bôgsi, lojalnési drűzavlán kak nisterni szlovenec. Vendar szi pa nemre nieden vogrin zatò, csi nyemi je Bôg 'zitka be'záj v Jugoszláviji vtálo dol zmô'zd'ziti i csi kak táksi tűdi 'ziveti scsé i more. Cslovecsanzko delo brez razlike na sztán vero i národnoszt — tò je demokrácia.

Neszmémo kriviti trűgôvcoz zavolo menkanve szolí, ár ne oni nego szo krivi tiszti gg., ka szolí nê bilò, ki tak na gôsztoma naglásajo: delo za lűdsztvo. Znati szo i znájo, ka v nasoj drűzávi nêga szolí, náimre v zadosztnoj kolicsini nê, i dônok sje vecs brigajo za sztrankarszko politiko, kak pa za národa potrebe tak, ka zmész pozábijo pogodbo szkleniti escse i na — szo...

Hodos — M.—Sobota — Ormo'zka 'zeleznica je vendar ednök do cila prisla, obracsáj je vpelani. Sztém je pa D. Lendava kelko—telko mrtva posztála. I osztányeno nyé 'zivlénye ka grozi znôvics? Eden 'zelezniski môszt na progi D. Lendava—Čakovec je med D. Lendavov i M. Srediscsom bôzen. Ár pa 'zelezniska direkcija právi, ka za popravilo toga môsztá nema kredita, do zádnye stácije té 'zeleznice i tak za D. Lendavo i nyé okraj — Murško Srediscse. Ali jesztejo escse lűdjé, kém bi té velikanszka skoda, ki bi jo tak D. Lendava trpêla, na haszek bila? Ali jesztejo med competentnimi factori escse táksi, ki sje szramôte (szlicsna kamenoj dôbi) i národa szôdno nebojijo? Za té môszt nêga edne millióne, za nedosztojne cile pa sztómillióne jesztejo?

Baj itt, baj ott.

Érdekes epizódja a háboru utáni átalakulásnak, hogy nincsen állam, még ha a háboruban nem is vett részt, hol nem születtek volna különféle elnevezésű szervezetek, egyesületek avagy alakulatok, melyek más és más célok kitűzésével és hangoztatásával a polgárok békés munkáját többé kevésbé mindig zavarják. Zászlójukra irt jelszó: a nacionalizmus, de eltekintve attól, hogy Németországban horogkereszteseknek, Olaszországban fascistáknak, Magyarországon ébredőknek s nálunk srnao, hanao vagy orjunának nevezik őket stb., valójában a hatalom kézbe kerülése a főcéljuk — s nem egyéb. Törekvésük egy-egy osztály, legyen az felekezeti vagy foglalkozási águ, lenyomása az ő javukra.

Mint ahogy nálunk, nem kevésbé vannak meg a bajok másutt is az ily alakulatok, mint mellék kormányzatok miatt. Közlebről érdekel minket azonban a külföld mellett Magyarország sorsa. Talán az összesek közt az vesztett legtöbbet területileg és erkölcsileg, azért legkevésbé bocsátható meg neki, hogy a konsolidáció, együttes és odaadó munkája helyett az osztályharc van napirenden.

Magyarország népe, különösen a főpapság és a főnemesség örült a szegedi kormány bevonulásának, majd égisz emelte Horthyt a kommunizmus leveréseért. Egykor magasztalták, mert a vagyonuk, a kincseik megmentőjét benne látták. És ma? Ma sem a merész Horthy, sem az erőskezű Bethlen nem kell, mert protestánsok, ma Gömbös, Héjjas, emigránsok és kommunisták szövetségével a főnemesség és főpapsággal a habsburgok uralmára vágnak. Zita, Ottó aki a hitbi-

zományokat, a lovagrendi javadalmasításokat, kegyuri intézményeket fenntartják, illetve visszaadják, akár a főméltósági rangokat, címeket, ez kell nekik. S ebben nem különböznek, segédkezül bárki és bármi jó, fő hogy célt érjenek.

Nem a középosztálynak, nem is a pórnépnek, hanem a főnemességnek és főpapságnak kell a királyság s az is Habsburgi legyen, az a habsburgi, kinek hosszú-hosszu időközön át a magyarság mai helyzetét köszönheti. Királyosdit játszanak, gömbösöket, héjasokat bérelnek fel, szocialistákat kenyereznek le és kommunistákat (kik pedig erős ellenségek) és emigránsokkal a külföldön képesek paktálni, hogy csak rossz kepen állítsák be a mai rendszert. Valutát rontanak, tekintélyt a külföld előtt, hogy csak ok legyen Horthy és Bethlen megbuktatására, mert protes-

tánsok, s hogy jöjjön Zita és Ottó — az ő mindenségük.

Ez elítélendő akkor, amikor anyagilag erőtlenebb Austria — félig-meddig — kommunistasága megbecsülte a Seipel papot is azért, mert Austriát lábraállította, s ma, lehet mondani, a konsoli-

dáció már teljes.

S bár nálunk is zürzavaros a helyzet, mégis, mérten a földi-iorrtakhoz, türehető, mert a cél: erősödni mégis meg van, ha nem is dolgozunk érte. Háboru után pedig baj itt is van meg ott is — mindenütt.

A bolgár belügyminiszter a kommunista veszedelemről.

— A szobranje ülése. —

A szobranje legutóbbi ülésén a rendkívüli hitelekéről tárgyalt. A belügyi tárca részére igényelt hitelek tárgyalásánál Ruszev belügyminiszter az ellenzék állandó zajongása közben adott felvilágosításokat a parlamentnek. A belügyminiszter kijelentette hogy a hitelek a közigazgatás megjavítása és a felforgató propaganda elleni küzdelem sikeresebbé tétele végett van szükség. Ruszev hangsúlyozta, hogy a titkos kommunista szervezeteket számos ügynök gazdagon ellátja pénzzel és

hogy a kommunista agitáció a műhelyekben és gyárakban egyre nagyobb méreteket ölt. A moszkvai pénzen — mondotta a belügyminiszter — gyilkosságokat és puccsokat terveznek és a szovjet pénzből Obov és Todorov Koszta volt miniszterek vezetése alatt álló, külföldre menekült földművespárti csoportok is részesednek.

A szobranje üléseit a görögkeleti ünnepekre való tekintettel január 21-ig elnapolták.

Radicsot letartóztatták.

Radics a pártpalota egy titkos elfalazott lukjában volt. — A rendőrség lábánál fogva húzta ki.

ZÁGREB, jan. 5. Ma délelőtt a rendőrség letartóztatta Radics Istvánt, ki az utóbbi időben a párt részére vásárolt Prpics palotában volt elbujtatva.

Kormányváltás idején és utána a lapok különbözően találgatva emlegették Radics külföldre szökését, de mégis tartózkodási helyét illetve hol-létét pontosan nem állapíthatták meg. Ez és az a körülmény, hogy oly hirtelenül nem szökhett meg, s hogy sehonnán nem jött pontos értesítés külföldi tartózkodásáról és hogy minden támadásra gyorsan jött a lapjában válasz, nemkülönben az élénk forgalom a Prpics palota körül mindinkább felkeltette a rendőrség éberségét, hogy Radicsnak is ott kell lennie, a gyanu mindig erősödött. Végre az »obznana« kiadásával a már többször

foganatosított házkutatást most már erélyesebben ismételték meg.

Ennek alapján a vizsgálat a zágrebi rendőrfőnök és egy őrsparancsnok vezetésével megkezdődött, kikhez egy építőmérnök is volt beosztva, hogy az épületet szakértői tudománnyal vizsgálja át, nem-e titkos mellék helyisége van a palotának, hol Radics elvolna bujtatva.

Minden az e körletbe eső, épületet a rendőrség körülzárt, s a kutatást a pincétől a padlásig megkezdte. Rendőrfőnök bekopogtat Kosutics lakosztályába, de Kosuticsné (Radics leánya) nem akart ajtót nyitni azzal, hogy fél a rendőrségtől, hozzanak tanut. Végre nyitott ajtót, hol három teás csészét találtak az asztalon, holott Kosuticsnén kívül csak Pavle Radics volt még a lakásban. Ez feltűnt, a

harmadik csak az-öreg Radics lehet. Hozzáálltak tehát. A mérnök méregeti a falakat, míg egy nagy mosdót félre-emelni rendeli. Ahogy a mosdót el-emelik, Kosuticsné elkiáltja magát. Mosdó mögött látszott egy új falazás, kopogtatnak rajta, honnan egy mély hang volt hallható. Egy jól tapétázott ajtó tárt eléjük, kinyitják, s a csoda megvolt, matracon fekvő, munkásruhába és bocskorba bujt Radics volt ott. »Jóreggelt Radics ur!« szölt a rendőr, ki Radicsot lábánál fogva húzta ki titkos lakásából. Buvóhelyét átkutatták, sok terhelő irattal volt telve. Megengedték neki, hogy átöltözködjék s hogy felesége elkísérhesse, autombilba tették s a bíróság fogházába vitték, az iratokat pedig a miniszteri-umba küldték. Fogdába bort és tamburicát kért, amit a bíróság engedélyezett.

Földünk kísérője, a hold.

Aztán megfordul a jelenség: az árnyékok újra nőnek, míg végre ismét sötét éjszakába merül minden és a leszálló nap sugarai csak a hegyek legkülső ormait érik. Amikor a fény mellett az árnyékok is látni, tehát az első vagy a harmadik negyed idején, akkor domborodik ki előttünk a hold felülete a legszebben, a legélesebben. És éppen ezeknek a vándorló árnyékoknak köszönhetjük, hogy a hold felszínének alakulásáról olyan világos képet tudunk magunknak alkotni, mert az árnyékok alakjából következtethetünk azoknak a tárgyaknak az alakjára is, melyektől az árnyékok származnak.

Ezekből az árnyékokból, melyeket a hold hegyei az alattuk elterülő síkságokra vetnek, a csillagászok ki tudják számítani a hegyeknek a magasságát is. Hiszen mindenki tudja tapasztalatból, hogy az árnyék az árnyékokot vető tárgy nagyságától és attól függ, hogy

a nap milyen magasan áll az égen. Már pedig a csillagász bármikor meg tudja állapítani, hogy a nap milyen magasan áll egy bizonyos holdtájék felett és a távcső segítségével meg tudja mérni annak a hegynek az árnyék hosszúságát, melynek magasságát ismerni akarja. Ebből a két adatból aztán könnyen kiszámítja, hogy az illető holdbeli hegy mily magasra emelkedik az aljában fekvő sík fölé. Az eredmény, melyre a csillagászok ilyenformán jutottak, meglepő, mert azt mutatja, hogy a holdhegyek aránylag magasabb, mint a földéi. A legmagasabb holdhegy 8800 méter, tehát akkora, mint az ázsia Himalájahegységben levő Gaurizankár-hegy. A holdbeli »Apenninek« 5500 méternyire, a holdbeli »Kaukázus« csúcsai 6000 méternyire emelkednek. Ha most meg-gondoljuk, hogy a hold átmérője majdnem négyszer, a felszíne 13-szor kisebb, mint a földé, nyilvánvaló, hogy a hold hegyei aránylag sokkal maga-

sabbak, mint a föld hegységei.

Levegő és víz, melyek nélkül élet nem képzelhető, már évmilliók óta kiapadt a holdon. Felhő nem vonul át a hold mindig derűs tájai felett, eső nem áztatja a sziklákat, szél nem süvölt az égbenyuló hegyek közt. Az egykori tengerek és folyók medre kiszáradt és a legszerényebb növényke se tudna talajában gyökeret verni. Fel-tétlen csend honol a holdon és ha a hegyek ormáról olykor hatalmas kö-tömegek znhannak alá a mély völgy-katlanokba, még ezek se reszkettetik meg a csendet mennydörgő robajjal, hiszen nincs levegő, mely eljuttatná a hangot a fülünkhöz, ha valami módon sikerülne eljutni a holdba. Fekete és fehér: — ezek a hold színei; színvál-tozatok nincsenek, mert nincs levegő. Ott nem kéklenek a hegyek a távoli látóhatáron, kék égboltozat nem borul a szikla és törmelékvilágra. Még fényes nappal is koromfekete az ég. A fekete égen pedig ott tűz a nap és közvetlenül,

mellette csodálatos tisztaságban ragyognak — még fényes nappal is — a csillagok.

Ha fel tudnánk emelkedni ebbe a hihalt világba, csodálatos látvány tárulna elénk, amikor felpillantunk az égboltozatra. Hatalmas korongot látnánk lebegni rajta, tizenháromszor nagyobb, mint amilyennek mi a teleholdat látjuk és ezen a fényes korongon világos és sötét foltokat, melyeknek alakját jól ismerjük — hiszen a mi földünk szárazföldjeinek és tengereinek körvonalai, az a fényes korong pedig a hold égboltozatán: a föld. Földünk a holdnak a holdja. A holdról nézve a föld majd teljes korongnak, majd csak sarlónak látszik, majd meg egyáltalán láthatatlan, akárcsak nekünk a hold. És ez természetes, mivel a föld is sötét golyó, melyet csak a nap világít meg és a holdról mindig csak a föld feléje fordított féltékéjének a megvilágított részét lehet látni. Milliányi év előtt, mikor talán a holdon is éltek tektonizáló lények, nekik az volt a föld, ami nekünk ma a hold: fényes égitei, mely bevilágítja az éjszakát.

(Vége).

Glászi—Hirek.

— Szkoroda 'zelezniska neszreca. V szoboto 3. jan. popôdnévi sze je ormozki vlak pripravlao odíti. Med vküpvôznyov vagonov i med brezglávnim treszkanyom sze je eden vagon prevrno. Ka szo té vagon obrávlali, szezna je dugo trpelo i je vlak precí zamüde meo tak, ka je Hodoski 'ze prihajao. Signál dati szo zamüditi, kak sze zvé, i je szreca szamo tó bila ka szo vagon dönök malo prvlé nameszte zdignoli i celi vlak odrinoli kak je pa Hodoski vlak prisao, ovak bi sze véksa neszreca zgodila.

— Szmrtna granici. V Sálóvcí rodjeni i poznáni Öriszentpeterszki tr'zec z belicami mládi Ábrahám Lajos je v szoboto 3. jan. vnocsi prék granice prisao pri Krplivniki da obisce szvojo rodbino. Granicsna sztrá'za ga je na pamet vzela i ga je sztávlala na stero je pa on bē'zati zácsao. Sztrá'znik na ponovni opomin sztrif i ga je szmrtno bujo Preiszkáva tecsé, vendar pa zamao.

— Radics Stefan aretirani. Vláda je prôti vszem voditelom Radičove partaje obznano dála, na podlagi stere szo voditelje té partaje aretirani bili. Zvedio sze je pa, ka je Radič szam né pobežno, nego sze szkríva v Zagrebi, záto sze ga je zácsélo izskati i szo ga tüdi 5. jan. v zeta sztanüvanyi v ednom szkrivnom prezidi najšli. Taki szo ga aretirali, prestor preiszkali, i nyega zaprli.

— Lépi lóv. Na silvestrovo je bila obdr'zána lovína pri g. Vlaji v Predanovci gdé szo sze vszi lóvci veszelo csütüli, ár póleg 30 závcov szta szpadnole dvé neprijatelci té divjácsine, dve leszici i obē 'zenszkoga szpóla. Szezna, da sze ja zádnai 'trieb' precí dobro szkonecao.

— „Lövszke kárte“ „Oro'zne liszte.“ je dó 15. jan. ponóviti potrébno. ovak de prekeszno.

— Sportni plesz 3. jan. sze je dobro obneszao, dohodka je vecs kak 5000 Din. Obiszkaní je precí dobro büo.

— „Dober Pajdas“ kalendar je zgotovleni i sze vunyem doszta szmesnoga estenyá nájde. Kalendariji, ki sze v Prekmurskoj Tiskarni i pri Erdösi dobi, je cēna 8 din. Ár pa „Mörszka Krajina“ szvojom p. napréplacsnikom i estitelom po nyé zmo'znoszti nikak hvále'zna scsé bidti, je szklenola, ka vszi tiszti, ki sze dokázejo, ka szo ré'szan napréplacsniki na „Mörszko Krajino“, dobijo eden „Dober Pajdas“ kalendar za lásztno cēno. tóje za 6 dinarov, i tó ali v reditelszvi „M. Kr.“ v Márkisevci, ali pa prôti dokázi v Prekmurskoj Tiskarni v M. Soboti.

— Uj budapesti jugoszlav főkonzul. A kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy Sztanojevics Fotie ujonnan kinevezett szerb-horvát-szlovén főkonzul, továbbá Grucsevics Dimitrije Pécsre kinevezett szerb-horvát-szlovén konzul kinevezési okmányát a külügyminiszter a megerősítési záradékkal lássa el.

— A jugoszláv-osztrák tárgyalások. Az oszjeki kereskedelmi és iparkamara feliratot intézett a kormányhoz, hogy az Ausztriával most folyó tárgyalásokon kössön konvenciót a kölcsönös birói jogsegélyről is.

— Osztrák-magyar kereskedelmi tárgyalások. Báró Wodianer magyar meghatalmazott miniszter, báró Wimmersper államtitkár és Barcza miniszteri tanácsos kedden Bécsbe érkeztek az Ausztria és Magyarország közötti kontinges-egyezmény nehézségeinek elhárítása céljából meginduló tárgyalásokra, továbbá az osztrák-magyar kereskedelmi tárgyalások előkészítésére.

— Féláru vasuti jeggyel utazhatnak az állami tisztviselők. A közl. kedézügyi miniszterium rendeletet küldött az állami hivatalokhoz a tisztviselők vasuti díjkezdvezményének szabályozásáról. A rendelet szerint az állami hivatalnokok állandó árúképec vasuti igazolványt kapnak, amelynek felmutatása mellett féláru jeggyel utazhatnak az ország vasuti vonalain. A tisztviselők családtagjai ezt a kedvezményt évről-évre csak háromszor vehetik igénybe.

— Egy magyar pénzsoport szabad kikötőt akar vásárolni a Boszporus partján. Egy magyar pénzsoport az anatóliai partvidékek, közel a Boszporus bejáratához meg akart szerezni egy területet. Pótlása lett volna az elvesztett Abbázának, de főleg mint magyar szabadkikötő, kereskedelmi célokat szolgált volna. Minthogy a pénzsoport a török kormánytól messzemenő önkormányzati jogot kért a terület számára, de meg azért is, mert a pénzügyi ajánlat sem volt megfelelő, a török kormány nem hajlandó a vételt jóváhagyni.

— Hatalozás. Sinkovics Dénes volt Krplivniki (Vaskorpád) tanító, ki nyugdíjas életét Bükövcén töltötte, 1924. dec. 20-án a M. Sobotai kórházban meghalt. Tetemét 22.-én ismerősei, barátai és tisztelőinek nagy sokasága részvételével helyezték el a M. Sobotai temetőben. Nyugodjék békében! (It jegyezzük meg, hogy ez volt az a szerencsétlen öreg, kit az 1921.-évi szeptemberi demonstrációk idején csak azért zárták le egész családjával, mert véletlenül testvére volt annak a Sinkovics Eleknek, ki a határmegállapító bizottságnak tagja volt s testvérel beszélni merészelt.) — Koczián Istvánfalusi plébános, földink még a pénteki nap folyamán vadászott s már szombaton meghalt. Szívszélhűtés okozta halálát. Martjanci Koczián bátyját gyászolja a halottban. Béke poraira!

— Kisgazdapárt néven, Hartner Géza M. Sobotai gőzmalomtulajdonos listavezetésével t. hó 2-án a maribori törvényszéknél új képviselőjelölt lista nyújtott be és hitelesített.

— M. sobotai „Elefánt“ szálló és „Korona“ kávéház gazdát cserélt. Benko József nagykereskedő tulajdonát képező „Elefánt“ szállót egy millió dinárért Bacz Rudolf pucinci gabonakereskedő vette meg. Szerződés jan. 3-án kötött meg. — Dobrai-féle „Korona“ kávéházat Legenstein Gézától Szocsics Ferenc predanóci lakós vette meg. Leltár érték százezer dinár.

— Megdrágultak az ausztriai vasutak. Az osztrák vasutak személy és podgyász díjszabása harminc százalékkal megdrágult. Legközelebb emelik a teheráru-tarifát is.

Uradni dnévi szrêzkoga poglavarsztva za leto 1925: M. Sobotai járási főnökség hivatalos napjai az 1925 évben:

V	Jan	Feb	Márc	Ápril	Máj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
KRÍŽEVCI	3	14	14	11	9	13	11	8	12	10	14	12
GOR. LENDAVAL	17	21	21	18	16	20	19	15	19	17	21	19

sze v tē dnévaj v obema mesztoma na 'zandárszkoj sztánici vszigidár z zácsétkom ob 10 vóri predpôdnévom obdr'zijo. ezeken a napokon mindkét helyen a csendôrség laktanyájában d. e. 10 órai kezdettel tartatnak meg.

Od 1. jan. 1925. szo pri szrêzkom poglavarszvtvi uradni dnévi vszákó szrêdo i péték dopôdné.

A járási főnökség M. Sobotában jan. 1-től minden szerda és péntek délelőtt tartja felek részére a hivatalos napot.

— Agyonlôttek a határôrök. Ábrahám Lajos öriszentpéteri fiatal tojás és baromfi kereskedő sálóvcén lakó rokonai látogatására f. hó 4-én éjjel Krplivnik közelében át akart jönni a határon. Miután a jugoszláv határör figyelmeztetésére futásnak eredt, ez rálôtti s Ábrahám holtan esett össze. A vizsgálat megindult.

— Ausztriában megkezdtek a shiling-számítást. A shiling már bevonult egyes nyilvános testületek pénzkezelésébe. Voralberg szövetségi tartomány után, amely költségvetését már shilingben készítette el, a tiroli tartományi gyűlés is elhatározta, hogy bevezeti a shiling számítást.

— A szeszkarteli 35 százalékkal megdrágította a denaturált szeszt. Kereskedők és fogyasztók körében kínos megütközést kelt, hogy a szeszkartel a denaturált szesz árát 35 százalékkal felemelte. Az áremelésnek annál kevésbbé van jogosultsága, mert a tengeri ára ezidén lényegesen alacsonyabb, [mint tavaly. Az érdekeltek lépéseket készülnék tenni a szeszkartell árdrágítása ellen.

Amerika közbelépett Németország érdekében.

BERLIN. A kölni zóna kiürítésének elhalasztásából származó konfliktus váratlanul megengyhült és most már erős a remény, hogy Németország és a nagyhatalmak között ebben a kérdésben kompromisszum jön létre. A súlyos diplomáciai válságban beálló fordulatot Amerika közbelépése idézte elő, amely értesítette az antant-hatalmalmakat, hogy a Dawes-féle terv végrehajtása ellentétben áll azokkal az intézkedésekkel, amelyek a konfliktust előidézték. Diplomáciai körök véleménye szerint a kompromisszum abban fog állani, hogy 1925 májusáig meghosszabbítják az angol megszállást a kölni zónában; azután pedig nemcsak az angolok a kölni zónát, hanem a franciák a Ruhr-vidéket is kiürítik.

— Cankov Románia támogatásával kijáratot akar kapni az Aegei-tengerre. Beavatott politikai körök úgy tudják, hogy Cankov bukaresti látogatása alatt Románia támogatását kérte régi törekvésének előmozdítására, hogy Bulgária kijárást kaphasson az Aegei tengerre. Romániának erre vonatkozólag az a feltétele, hogy az új kikötőt gazdasági és katonai célokra igénybe vehesse.

Kodaji kracsma.

Na Hodoši pri Jandracicsi dobra idôcsa kracsma (pri zseleznici) z cêlov shrambov i zemlôv se za volo preselitvi oda. Pojasnila da: **Dr. PINTÉR MIKLOS** fiskalis, Murska Sobota.

Tr'ztvo. Kereskedelem.

Blágo — Áru.

NOVISAD: jan. 4.

100 kg. Psenica—Buza	Din.	425—430
» » 'Zito—Rozs		—400
» » Ovesz—Zab		—360
» » Kukorjca		190—200
» » Proszô—Kôles		—330
» » Hajdina		250—275
» » Szenô—Széna		—75
» » Graj—Bab csres.		—580
» » zmésan—vegyes bab		—420
» » Krumpli		—135
» » Len. sz.—Lenmag		—700
» » Det. sz.—Lóherm.		1700

BENKO: dec. 30.

	I. kg.	III.	II.	I. prima							
Bikôv. } Bika	} 8.	} 9.	} 10.	} 11.							
Telice } Ôszô					} 4.	} 7.	} 9.	} —			
Krave } Tehén									} 13.	} 14.	} —
Teoci } Borju											
Szinyé—Sertés	} 32.	} 50.	} 40.								
Mászt l-a—Zsirl-a.				} 40.	} —	} —					
Zmôcsaj—Vaj							} 30.	} 34.	} —		
Spê—Szalona										} 1.25	} —
Belice—Tojás 1 drb.											

Pênezi — Pénz.

1 Dollár	= D.	63.—
100 Kor. Budapest	= »	0.090
100 Kor. Bécs	= »	0.091
1 Kor. Praga	= »	192.5
1 lira	= »	268.9

Zürichben 100 Din = 7.975 sfrk.

Z-haja vszárko szrêdo — Naprêplacilo za: 1 leto 47, pò 24 frtao 15 Din. Zvôn SHS., 18 Din v Ameriko 20 Din létno. Cêna anonc za □ cm: med textom i izjave i poszlano 1-50 Din reklame 1 — mali ogaszi 0-70 Din i davek. Pri vecskrát popústi.

Rökopszi, kl sze ne szhránijo i ne vrnejo sze poslajo: Reditelsztvo i oprávnisivo Mörszka Krajina M A R K I S E V C I br. 20. posta MURSKA SOBOTA. —: Postni csekovai racsun broj 12980. —

Kéziratok, a melyek nem adatnak vissza, ide küldendők: M. Krajina szerkesztőség v. kiadóhivatal M. A. R. K. I. S. E. V. C. I. br. 20. posta MURSKA SOBOTA. —: Postatakarék számla száma 12980. —

Megjelenik minden szerdán Előfizetési Ára: 1 évre 47, félévre 24, negyedévre 15 Dinár. Külföldre 18, Amerikába 20 Din évetle. Hirdetési ár cm-ként: szövegszövegi és nyitól 1-50, rondes 1—, apróhirdetés 0-70 Din és az illeték. Többszörinél engedély.

GAZDÁLKODÁS.

A kenyérfőzés

írta Nemes Miklós állatorvos, Murska Sobota.

(Folytatás.)

Tiszta kézzel a főtt vízbe teszünk annyi sót, amennyit éppen szeretünk, azután ezt a vizet, az előtésztt és a kenyérlisztet igen-igen gondosan összekeverjük. Hogy ez minél gondosabban menjen, ökleinket felváltva a tészta alá sütyesztjük, miközben kitépünk mindannyiszor egy-egy darab tésztt. Szóval alaposan összevissza zagyaljuk, keverjük, dagasztjuk a tésztt. Ezen művelettel a tészta igen sok levegővel érintkezik, és igen sok levegőt préselünk bele, mitől a tészta dagadtnak látszik, talán ezért mondják ezt a nem kicsinylendő, fárasztó tornát „dagasztásnak“. A dagasztást addig nem szabad abba hagyni, míg a tészta ragadós természetét el nem veszítette, mit arról lehet legkönnyebben észrevenni, hogy a dagasztó kézről és teknőről könnyen leválik. A rozsból készült tészttánál sokkal később áll be a „leválás“ ennél sokkal bensőbb történet az anyagok elkeverése részben ezért sokan sokkal jobbnak is tartják a rozskenyéret, mint a tiszta buzakenyéret. Az éngasztusomnak legmegfelelőbb, ha fele buzaliszt, fele rozsliszt, avagy $\frac{1}{3}$ buzaliszt, $\frac{2}{3}$ rozsliszt lesz gondosan összeállítva.

Nyáron a kenyér hamar kiszárad sajátságos kémia folyamat indul meg benne a száradás alkalmával, melynél a kenyér ize, zamata erősen megváltozik, a foszlóságát elveszti, tömött, rugalmatlan anyag lesz belőle. A száradást kissé elodázhathatjuk a krumplival, de még izletesebbé is tesszük a kenyéret vele. Hogy mennyi jól megfőtt és apróra zuzott burgonyát tegyünk a lisztbe mielőtt azt dagasztjuk, ismét a gusztustól függ és a burgonya minőségétől. Ha nagyon lisztes a burgonya (azaz omlós, kevés víztartalma), akkor az egész tészttanak $\frac{1}{4}$ része burgonya legyen.

Eikészült a jól megdagasztott tészta, melyet pár óráig állni hagyunk, amíg a tészttában meginduló élesztő a lisztben levő keményítőt cukorrá, a cukrot alkohorra és szénsavra (széndioxidá) változtatta. Ez a kémiai átváltozás 2—3 óra alatt eléri a tetőpontját. A tészttában képződött szénsav-gáz, amely az egész tészttában sűrű egymás mellett sok ezer lencsényi gáz-hólyagocskákat készít, a tészttát kétszeresére, sőt még ennél is nagyobbra felpuffasztja, felfújja, megkeleszti. Ha így tennék a kemencébe vagy a sütőbe, a kenyértészta szétfolyna lapos palacsintává. A lyukacskákat tulnagynak lennének. A melegségtől megdermesztett tészta vastag kérget kapna, a ke-

nyérbele alig lenne 2—3 ujjnyi vastag. Ha pedig nem várjuk meg a teljes megérést, azt a lent leirt kémiai átalakulást, a megkeletést, a kenyér nem lesz foszlós, hanem savanyu ragacsos, szalonnás. Ezért kell újból megdagasztani a már duplájára — 3 szorosára megkelet tészttát, mitől a szénsav kiürül a gáz-hólyagokból, a hólyagok fala összeesik, a tészta, amely azelőtt higabb csaknem folyós volt tömöttebb, keményebb lesz. Ezt a keményebb tészttát aszerint, hogy mekkora kenyéret akarunk belőle készíteni 2—3 részre osztjuk (a jól belisztezett gyuródeszkán) azután behelyezzük őket a kenyérruhával belelt, gondosan belisztezett zsomborokba. A zsomborokat kellő, nem tulságos meleg helyre tesszük, hogy az erjedés mégtovább tartson, a tészta újból megkeletjen. Most már nem várunk addig, amíg újból hig, folyós lesz (tulkeljen), hanem amint észre vesszük, hogy a tészta elég ruganyos, (ezt onnan tudjuk, hogy a kanál lapjával vagy a lapos ujjunkkal körö-körül itt-ott benyomjuk, mint a lapdát. A benyomott helynek nem szabad megmaradni, hanem azonnal vissza ki kell emelkedni) betesszük a kemencébe vagy a sütőbe.

A kemencének sülőnek elég forrónak kell lenni, 250°C a legmegfelelőbb, hogy a forró levegő megkeményítse a tészta legkülsőbb kérget és pedig minél rövidebb idő alatt. Mégis ha tulgyorsan kérgesíti, alvasztja a hő a tészttát, a kéreg felreped, mert a belül lévő gáz-hólyagocskákat gáza a melegségtől kiterjed, a kenyér hirtelen keményedett kérget feltépi, felemeli, mert keménysége miatt nem tud megnyulani. Hogy ez ne történhessen, a kenyér külső felszínét vízzel jól átmedvesítük (a kenyéret megmosdatják) mielőtt a sütőbe kerül.

Nézzük most mi történik. Ha egy darabka cukrot kanálba teszünk és melegítjük a kanalat (a cukrot), a cukor megbarnul és kellemes szagot terjeszt. Ezt a cukrot »karamel«-nek nevezik. Ez is oldódik vízben. Ezzel festik a spirituszt rum-színűvé, sárgává. A tészttában levő cukor szintén így karamelizálódik és ezért sárgul, barnul meg a kenyér kérge; de mert a cukor meg is olvad és simává teszi a felszínt, a kéreg fényes is lesz és kellemes karamell szaga. A hő a kenyér közepé felé nehezen jut, azért kell azt hosszú időig benne tartani a hőszekrényben, (kemencében, sütőben).

Mi történik a szénsavval és az alkohollal, amely a kenyérben keletkezett? Mint minden test a kenyér is lukacsos, ezeken át sütéskor elillannak.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Három és fél millió aranyárka az S. H. S. királyság januári jóvátételi részese. A jóvátételi főigazgatósa biztosa értesítette a kormányt, hogy az S. H. S. királyság eső kvóta január havában három millió 304 000 aranyárka.

Leszállítják a cukor kivitelét vámját Surmin kereskedelmi miniszter pénteken megbeszélést folytatott Stanics közlekedésügyi miniszterrel. A tanácskozásokon a kivitelét vámok leszállításáról volt szó. A miniszterek megállapodtak abban, hogy a cukor kivitelét vámját 38 százalékkal leszállítják.

Tilos Romániából a liszt-kivitel. A minisztertanács a buzát az elsőrendű élelmickek közé sorozta és elhatározta, hogy úgy a buzának, mint termékeinek Romániából való kivitelét megtiltja. A belső fogyasztásban a buza vagonjának arát a kormány 90 000 leiben állapította meg. A buzát azoktól, akik ezen az áron nem akarják eladni, ennek az értéknek elleuében el lehet rekvirálni. A malmoknak csak egyféle liszt-típust szabad ezután előállítani.

Austria vámjá. Az osztrák államtanács legutóbb január 1-ki kezdettel vámot vetett ki minden külföldről érkező hus és állatárura úgy, hogy az új vám a mi exportunkra már is érzékeny kihatással van. Az összes állatárak egytől három dinárig estek az elmúlt héten mire azonban a mi valutánk emelkedése is hatott. Rövidesen a gabonára is ki akarják terjeszteni az osztrák vámot.

Új rendelet a magánosok valutavásárlásáról. A pénzügyminiszterium legújabb rendeletével megengedte, hogy a jogosított bankok-e váltóüzletek a jugoszláv állampolgároknak valamint az állandóan itt tartózkodó idegenek, személyes szükségletük fedezésére, ezer dinárig terjedő értékben adhassanak el külföldi

valutát, havonként egyszer, a főinspektorátus külön engedélye nélkül. A bankok és váltóüzletek kötelesek minden eladást regisztrálni.

Magyar kölcsön-vaggonok érkeztek. Beograd. Az államvasutak vezérigazgatósa legutóbb a MÁV-hoz fordult tehervaggonokért. A magyar államvasutak most kétszázötven zárt tehervaggon kölcsönöztek, amelyeket a vezérigazgatósa az exportörök rendelkezésére fog bocsájtani.

Sentai gabonaárak. A hétfői hetipiacon a következő áron vettek Sentán gabonát: Buza 412-50, árpa 270, zab 240, ótengeri 225, morzsolt 174, csöves 110, 110, bab 350, köles 202, heremag 1645, repce 490, muhar 405, korpa 180 dinár. Irányzat szilárd.

K oddaji

je: eden v dobrom szttáni bodócsi 6 HP MÁV lokomobil; edna completa gáter/zaga na edno zago; edno, za pogon mlina, vodno koló z zeleznobozatnov, predsztávov eden 5 m dūgi 6 cm kuszti transmission z lézicsami (esapágy) i trije konis zobcatne kolé pri MIKOLA LAJOS mlinari v Bodonci. Vecs sze lēko zvē pri: KOZIC IVAN masinsloszari v M. SOBOTI, Lendavska ceszta.

FIGYELEM!!

Épület és tűzifát a legjobb minőségben, a legolcsóbb napiáron és dus választékban kizárólag:

ÁBRAHÁMELEK
fakereskedőnél
HODOSON szerezheti meg.

Előfizetések és hirdetések „Mörszka Krajina“ felvételnek Erdőssy Barnabás papir és játékaru üzletében M. Sobotában a róm. atholikus templom mellett.

Dve zidani hiši z večjim posestvom za 100 dinarjev

dobil bo lastnik naše srečke, katerega bo zadel žreb.

Srečke razpošilja »Prostovoljno gasilno društvo v Strnišču pri Ptuj«, proti naprej — pošiljatvi zneska za srečko, ter Din 3— za priporočeno pošiljatev.

Srečke dobe se tudi pri g. Valentin Komavli, stanujoč v gostilni pri Kolodvoru, Murska Sobota.

50-2